

Мара (збірка)

Дмитро Загул

Загул Дмитро
МАРА (ЗБІРКА)

І ось, настав останній час!
Ти розпрістер пробиті руки
! вмер розіп'ятий за нас. —
А кров, котру кроваві круки
Клюватимуть у смертний час,
Вона впаде в останній раз
На наші діти, наші внуки.
Душа зостанеться пормжня...
І буде ніч — так і тривожна
І в наших душах і в сепцях.
Юрба синів твоїх безбожна
Вже йде по чорних вулицях...

* * *

Думо скорбна моя, над степами заграй,
Степом свавільним злеліяна!
Сумом чорного дня, що окутав наш край,
Ти напоєна — навіяна...

Чорні круки летять, кровю кроплять лани,
Криють наш спокій, мов хмарами...
А в горі мерехтять прапорі чужини
Над новітніми татарами.

Ой не сплять матері... Громом грюкіт гармат
Котиться, стелється долами...
Зливний дощ на дворі—поєднався сармат
Та з недавніми монголами.

Скільки сліз прожили — стільки бачили зрад,
Сонечка волі чекаючи...
Сизокрилі орли не вернулись назад,
Перед ворогом утікаючи...

* * *

Це Ти — це знову Ти, мій Спасе,
Розіп'ятий на змученій землі...
Хрести, на котрих за людей ти розіп'явся,
Чорніють у всесвітньому вогні.

Це ми — це знову ми йдемо —
Водитеді злиденної голоти...
І дерево, котре росло на ярмо.
Зрубали ми для другої Голготи.

Невинного ми вдруге распнемо,
І під хрестом розпалимо багаття...
А потім побожно свій зір зведемо,
І припадем перед Твоїм распяттям.

* * *

Згадаєм заповідь Христа,
Його любов, о любі браття! —
Хам припадуть бліді уста
До розпростертого расп'яття!

Тебе розіп'ято, Господь, —
Расп'ято нашими руками...
Приходь, караючий, приходь, —
Побий нас судними вогнями!

* * *

Ой, та не все ще до щенту розбито...
Ні, ще не все!
"Дайте пожежі! ще будем палити!" —
Вітер несе.

Дайте вина! ми ще будемо п'яні,
Хоч на часок!
В крові й вогні про майбутнє в дурмані
Стільки казок...

Ой, та не все ще на світі, як треба... —
Грім звід'усіль.
Близько! ми хутко досягнемо неба!
Мало зусиль!

* * *

Перекинчик, запроданець Київ —
Вітає гучно наших ворогів.
Це третій раз він машкару з обличчя свого скинув.
Це третій раз він сором свій безпам'ятно згубив.

Прокинувся, наче той вулик,
Повний трутнів і ос, і джмелів, —
На перехрестях брукованих вулиць
Розкинувся залізний дикий гнів.

Заквітчаний червоними квітками,
Обпалений плакатами страхіть.
Стоїть, вигукує, розмахує руками:
"Кінець тобі, кінець! — жовтоблакить!"

* * *

Тебе розіп'ято, мій рідний краю, знов...
Навколо тебе натовпом без тями:
"На нас, на нас твоя остання кров!"
Гукають зрадники під чорними хрестами.

Скрівавлений висить в терновому вінку
Твій труп поранений на хреснім дреєі.
А зрадники вигукують в кривавому танку:
"Осанна божевільному цареві!"

Та горе їм, коли воскреснеш ти
І розпрістреш благословенні руки —
Впадуть, на голови тих зрадників хрести
І засичать конаючи у стіп твоїх гадюки.

Воскресим, краю мій в новій могутній славі!
Розвій ворог на чотирі вітри!

Прости негідному-нешчасному Варраві,
А гадину на порох розітри.

* * *

Я серце стисну, мов крицю,
Міцно уста стулю..
На землю, сиру-сирицю
Сльози дощем не проллю.

Не буду з вітром ридати,
Щоб не почувла земля...
І стану кращого ждати,
Кращого, світлого дня.

Вийшло з глибин переможно
Місто на прю з селом
Довго співає побожно
Серце святий псалом.

Грюкоту грому не чую —
Не бачу рушниць—блискавиць.
Останню ніч ночую
В царстві злих чарівниць.

Душа — побожна черниця
Серед пожеж-вогнів.
Не перестала молитися
До Бога кращих днів.

В час катувань, розп'яття —
Перед своїм Христом —
На землю падайте, браття,
І хрест кладіть перстом!

* * *

Дзвонить гомін стоголосим стогоном
Від Чорного Моря до Припяти...
Давнішнім ворогом, північним вороном,
Серце встосотне розіп'ято.

Крають край наш армії варварів,
Топчуть— толочуть чоботами...
Крячуть на кривлях кривавими барвами
—На боротьбу с соціал-патріотами!

Воля!—той регіт над нашими ранами —
Сонце сміється над нашими трупами
Покриті ми плямами, гаслами п'яними —
Прибиті страхіттями—круками.

* * *

По вулицях тягнулася стотисячна маніфестація...
"Да здравствует первое мая!"
Ми мусіли на вулиці з надіями прощатися...
"Воронів згряя!"
В горі горіли прапорі скрівавленими плахтами...
"Першого травня!"
Дивились ми — а в головах гармати нам тарахкали...
"Да здравствует армия славная!"
А в душах наших гупали армейськими чоботами,
Під музику інтернаціонала.
Зійшлися під трибунами, червоними ешафотами
Цікава навала.
Підмальовані повії на грімких автомобілях —
Парижські комунари.
А по селах крик і стогін од московського засилля —
Мов напали татари.
По Києву розкинуто комуністичні проклямації
"Пролетарство, до зброї!"
І брошури про буржуйські провокації;
"Ленін—Троцький—герої..."
В кишені руки стиснуті, та що-ж! немає револьвера...
Так хочеться крикнути—свиснути.
Де впевненість, щоб першого чи того ревкомвояжера
Влучить, а потім повиснути?
По вулицях тягнулися з пискливими плякатами..
"Война дворцам, мир хижинам!"
Хотілося сховатися і гірко десь заплакати—
Під скорботним вражінням...

* * *

Північні півні на півдні запіяли: кров
Полями плями без тям посіяли знов.
Лихом на обрій блакитний війнули,
Вихор недобрий на нас навернули
Грізним мечем замахнули.
Сипнули залізним дощем.
З країни пожежі, руїни і голоду —
На мури, на вежі вічного городу...
Шукають, питають когось...
І ось:
Ні кожній кривлі криваво-гнівні
Круки сидять.
Крилами враз лопотять.
Кар-кар! — Кря-Кря!
В кожній будівлі повно примар...
Наша взяла! Урра!

* * *

Заплющу очі, хай не плачуть
На брук, на бруд сьогоднішнього дня!
Горлаті плакати в болоті маячать —
Будь прокляте, безіменне ім'я!

Затичу вуха, хай не чують
Тих зойків сойк, що душу рвуть мою!
Окружені круками душі віщують:
Що кров'ю десь окроплено ріллю.

В ці дні — вогні жахливої обнови,
Що в вічі ніч — на триста тисяч миль —
Вернулися знову, прокинулись сови
Під мурами понурими: застрель!

* * *

Ой, щось ти, вільний, трохи нездоров...
Не злинеш ти в золочене безмірря...
На правому крилі гаряча кров —

На лівому облінилося пірря.

Ой, щось ти, рідний, постарів свій зір,
Що ворога не бачиш тут очима...
В твоїм гнізді засів сусідній звір —
Розмахує розбійними плечима.

Ой, щось ти, орле, трохи збився з сил...
Не справишся з писклятами шуліки,
Коли, коли прилинуть зза могил
Сини твої — орлята — не каліки?

* * *

Блакитнім ранкам, білим дням,
На глум рожевим вечорам,
І нам наперекір —
З безодні встав червоний звір,
Одвічний звір
Зза всіх залізних брам...
Ти кажеш: брат
зза дужих ґрат? —
Я кажу: кат
і хам!
Хай світ і люде — шкереберть!
Танцює стоголова смерть
По селам, по містах —
"Війна серцям! війна хрестам!
"Я вип'ю в щерть,
"Розсиплю тут і там?"
Це каже брат
зза дужих ґрат ? —
То каже кат
і хам !

* * *

...І станемо станом останнім.
Горе містам!...
Придавлено сердце під каменем —
Годі зітхнути устам! —

...Розкинемо в далеч дороги.
Сонце, вітай!...
Кружляють озлоблені ворони:
"Крукам волю віддай!"

".Нахлинули з півночі гості.
Села в вогні...
Слаги нас, помилуй нас, Господи,
В ці божевільні дні!

* * *

Не псам, не псам краса моя!
Я сад. я сам .. самітний я.
Своєю мрійною журбою
Я не ділюся з гнівною юрбою.

Я хрест розп'яття в серці понесу
До ясного, воскресного часу...
Я не ввійду з нікчемним хамом —
В мій храм святий з кровавим крамом.

Свій біль і втіху—свій огонь
Несу од світу осторонь..
Чи-ж може хам добро любити?
Хто любить красти, убивать і пити?

* * *

Кому краса сьогоднішнього дня?
Кому пісні, ті гимни, ті погрози?
Потопа слів вршованої прози,
Пожежа всепалючого вогня?

Я щільно очі змучені заплющу,
Ганебну пляму з муру я зірву—
В свавільну, в ту безпам'ятну юрбу
Я кину пісню сміливу, цілющу.

* * *

Гнів запалених вогнів—
Цілий світ — багаття.
Хто-би тут не оп'янів?—
Скільки літ розп'яття!

Скільки в тебе ворогів,
Україно—кравце!
Хто хотів і не хотів —
Всі тебе карали.

* * *

Чотириста-тисячно-уста столиця
Розкинулася наче повія:
"Приходьте, прохожу, хто-хоче! Неділя!
Давайте, будем веселиться!"

Як гидко всміхаються сміттям і брудом
Ті сквери, базари, бульвари...
"Для мене немає в світі цім пари—
Віддамся рабам богохулам!"

"Ляхи, Москалі, Латиші і Мадяри,
Китайці, Жиди і Румуни —
Будь ласка, приходьте во славу комуни,
Вітайте, мої Комунари!"

Чотириста-тисячний регіт піднявся
До Леніних, Троцьких, Раковських...
О "мать городів" українсько-московських!
Де сором твій давній сховався?

* * *

З сьомою сурмою світ прокинувся—
Заспаний світ...
Дивиться: диво! всюди розкинувся
"Третій завіт".

Знехотя очі протер він заспані—
Снилося щось...

Небо покрито чорними пасмами,
Плаче чогось.

Всесвіт пригадує вечір радісний —
Пив могорич...
Бий тебе кара Господня, ти капосний,
Третій клич!

* * *

Літературні літургії,
Мистецькі містерії—
Прославте, дурні, абсурдні дії
Простацької історії!

Перебірайте струни ліри
На честь авантюристам!
Поезофільми-поезофіри
На радощі шкурникам!

Прославте волю своєвілля
Котурнами—сурмами!
Святкуйте блазнів божевілля
І радуйтеся з дурнями!

* * *

Кара Господня!—плачте та кайтеся!
Знову безодня!
З честю і вжитками тут розпрощайтесь!
Кара Господня!

Всі на коліна! —тут нас присилують...
Степ наш — руїна!
Кайтеся, лицарі—може помилують...
Всі на коліна!

* * *

Лицарю царства прекрасного!
Краще заграй!

Богові світу сучасного
Пісню співай!

Нащо небесна мельодія —
Музика стер?
Слово твоє ката і злодія!
Ваше ж тепер!

В руку бурлацьку гармонію!
Будь як вони!
Плюнь на всесвітню іронію, —
Дурнем дзвони!

* * *

Коли в кишені ні шага,—
Куди піду? Де дінуся?
Як важко йти до ворога
З "прийдіте, поклонімося!"

Вже третій день голодні ми,
А в друзів тільки мінуси...
Як важко йти з поклонами—
"Прийдіте покжнічіся?"

* * *

Сьогодні червоні в погоні—
Летять і кричать—
Потіють натруджені коні—
"Скарей"!—твою мати!"

Шукають, хапають, стріляють
"В чрезвічайку, ступай!"
По селах Комбіді гуляють—
Комуністичний рай!

* * *

Вся ваша гра—істерика пуста,
! недоцільна божевільна злість,

Бо зміст останнього и історії листа
Про вас байдужим словом розповість.

Збудуєте безумний Вивилон,
Але розвалить час ваш перший архитвір!
До зір доберетесь? Зруйнуєте закон?
Та чи встоїть з Одвічним вічний звір?

* * *

Наболіло моє серце, друзі—
Без кінця болить...
Перетліло, сестри, в віковичній тузі,
І в піснях безкінешних квилить.

В золотій пшениці гнувся колос—
Нагинався в низ...
По землі-сириці сумовитий голос
Розлягався, відбивався скрізь.

На землі лежать сухі покоси,
Де вогні—дими...
В золотому житі вже не дзвонять коси—
То мигочуть—гуркочуть громи...

Хтось вогнями будить сонні села...
Громовим дощем...
То полями блудить русокося Леля
З вогневим мечем.

=====

Київ-1919